

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Discursul dlui A. Barseanu

rostit la deschiderea adunării generale a „Asociațiunii”.

(Fine.)

Ar crede cineva, că în amestecul acesta de oameni, produs în urma relațiilor celor nouă de viață, și față cu legăturile de interese între diferitele clase sociale, sentimentul național a început a slăbi, că cosmopolitismul cel mai pronunțat ar fi gata a lua locul grupărilor naționale și că prin urmare noțiunile de „patrie” și de „naționalitate” ar fi gata să dispară din dicționarele popoarelor, sau să rămână numai niște amintiri istorice.

Nimic însă din toate acestea. Dimpotrivă ori și cine poate observa, fără nici o greutate, că principiul național se manifestă în ziua de azi cu mai multă putere decât oricând. Toate popoarele, chiar și cele mai mici, se nădărnicesc din toate puterile a se consolida, fiecare din ele caută a-și cultiva însușirile sale caracteristice și astfel a contribui fiecare în felul său la progresele omeniei.

Nici chiar în depărtările cele mai mari și în relațiile etnice cele mai complicate sentimentul național nu se reneacă, ci dimpotrivă, departe de patrie limba maternă pare că sună mai dulce, locurile de acasă se par mai frumoase, ceice vorbesc același graiu, între neamuri străine se simțesc mai apropiați unii de alții, cei necunoscuți se împrietesc, dușmanii se împacă, și cu toții se simt fiii aceleiași mame, legați împreună prin trecut, graiu și obiceiuri.

Și este și natural să fie astfel, deoarece naționalitatea e legătura cea mai firească între oameni. Ea este formula prin care individul se pune în legătură cu omenia în întreagă, precum familia formează legătura între individ și între națiune. Numai în cadrul acesta își poate desvolta el pe deplin însușirile sale firești și poate contribui în adevăr

la progresul omeniei, precum o plantă poate prospera și aduce rod numai în pământul, în care a crescut dela început și numai în anumite împrejurări climatice. Indatăce o desrădăcinezi din pământul în care s'a format și o duci în altă parte, sub o altă climă, ea începe a tânji și nu mai aduce rodul așteptat, ba adeseori se ofilește cu totul.

Toată cultura omeniei, tot progresul, ce s'a putut realiza până acum, se întemeiază pe cultura națională, pe trecerea între diferitele popoare de a-și valida darurile, cu care le-a înzestrat Dumnezeu, și ar fi o primejdie pentru întreaga omenie, când legătura aceasta firească dintre oameni ar dispărea, făcând loc unei contopiri generale utopice, care ar prefăce din nou lumea întreagă într'un chaos fără viață, într'o masă amorfă, fără nici un preț.

Chiar și propagatorii cei mai zeloși ai înfrățirii între popoare, chiar și campionii cei mai înfocați ai legăturii claselor muncitoare din diferitele țări nu înțeleg sub această înfrățire și sub aceste legături desființarea unităților naționale și contopirea popoarelor pentru progresele omeniei și trebuința neapărată a susținerii și sprijinirii ei. Numai înainte cu câteva săptămâni, la congresul socialist din Stuttgart, cunoscutul conducător al mișcării sociale din Franța, *Jaurès*, a rostit, în mijlocul unei furtuni de aplauze, următoarele cuvinte vrednice de băgat în seamă: „Nu voim să nimicim patria, ci să o socializăm. Căci națiunea e visteria progreselor omeniei, și ar fi rău de proletariat, dacă ar zdrobi acest vas prețios al culturii omeniei”.

Pornind dela aceste convingeri, fiecare popor ajuns la oarecare grad de maturitate se silește în ziua de azi, mai mult ca oricând mai înainte, a rivaliza cu celelalte popoare în literatură și în artă, în știință și în industrie, în întocmiri sociale și de Stat și a contribui la progresul

general, afirmându-și tot mai mult individualitatea sa.

Se naște acum întrebarea: Ce cale să urmeze poporul nostru între împrejurările amintite, ca să poată purta cu succes lupta pentru existență, de care a fost vorba mai sus, și să poată ocupa un loc demn între celelalte popoare?

Răspunsul cred, că se impune de sine.

Poporul nostru nu poate urma alt drum, decât cel străbătut de popoarele, cari au avut norocul a ajunge mai departe pe calea nesfârșită a progresului. El trebuie să încerce a se apropia de acestea în toate privințele: pe terenul intelectual, moral și material, și anume trebuie să-și iuțească cu atât mai mult pașii și să-și pună la probă puterile de cari dispune, cu cât împrejurările nefavorabile ale trecutului l-au reținut mai înapoi.

Prin școală, prin biserică, prin jurnale, prin biblioteci, prin societăți, prin teatru, și prin toate celelalte mijloace ale culturii moderne să caute a se lumina cât se poate mai mult, având totodată grije, să se întărească și în privința economică, deoarece este știut, că bunăstarea materială e o condiție neapărată pentru orice înaintare mai însemnată în cultură. Astfel înarmat cu armele științei și având ca pavăză o organizare socială și economică înțeleaptă, poate pași cu încredere în lupta cea mare a popoarelor, fără teamă că va fi nimicit.

De altă parte dacă poporul nostru voeste să-și îndeplinească după cuviință menirea sa și să dea omeniei aceea ce-i este dator, trebuie să păstreze cu cea mai mare sfințenie tot ce a moștenit dela strămoșii săi: limba sa melodioasă și expresivă, portul său pitoresc, obiceiurile sale frumoase, aplecările artistice, manifestate în cusături, chin-disituri, sculpturi în lemn, și în alte podoabe, muzica sa, aci duioasă, aci veselă, dansurile sale originale,

— să caute a perfecționa toate acestea și altele, cari formează noatele sale etnice caracteristice, și așa să creeze o cultură națională. Numai astfel va dovedi el, că-și are rostul său în lume, numai astfel va arăta, că e vrednic a trăi și el între celelalte popoare, și-și va ridica un monument pentru toate timpurile.

Inceputurile unei culturi naționale le avem și acum, chiar și numai noi, Românii din această țară, fără a ne extinde privirile asupra totalității poporului nostru, deși cultura nu cunoaște margini politice, ci este patrimoniul tuturor aceloră, cari au aceeași origine și vorbesc aceeași limbă. Literatura noastră, deși modestă, totuși există. Artă noastră națională, deși în fașe, totuși începe a se manifesta, îndeosebi muzica noastră artistică începe a atrage chiar și atențiunea străinilor. Un început de industrie artistică, spriginită mai cu seamă de mâinile harnice ale femeilor române și pornind dela motivele păstrate în popor, pare că își mișcă aripile, ca să iasă la iveală.

Aceste începuturi suntem datori a le urma fără preget mai departe și astfel încetul cu încetul a zidi partea noastră din edificiul culturii naționale române. Bobocul, ce începe a zimbi între frunze, să-l îngrijim din toate puterile, ca să se poată desface în floarea întreagă, spre fala neamului nostru și spre podoaba patriei.

La lucrarea aceasta de luminare a poporului, de înarmarea lui cu cunoștințele de lipsă și în genere la crearea unei culturi naționale, „Asociațiunea” noastră este chemată a avea un rol de frunte. Nu este aproape nici o ramură din aceea, ce se numește cultură națională, care să nu poată fi îmbrățișată și sprijinită de ea, și anume cercul ei de activitate este cu atât mai mare, cu cât ea cuprinde pe toți Românii din această țară, fără deosebire de confesiune sau de trepte sociale.

FOIȘOARĂ.

Istoria filosofiei de drept.

(Fine.)

Filosofia de drept dela Kant încoace.

Filosofia marelui învățat german, *Immanuel Kant*, se învârtă în jurul acțiunii. În lucrare are să fie pusă însă rațiunea practică, nu cea teoretică. Omul, după Kant, nu poate să străbată în toate misteriiile ființei adevărate și perfecte a lucrurilor, fiindcă facultățile sale sunt prea slabe. Omul își poate imagina formațiunea lucrurilor, dar nu poate preciza, că în realitate lucrurile cum sunt. De aceea, omul trebuie să-și folosească rațiunea pentru acțiuni.

Dar acțiunea omului are să fie morală, și pentruca se poate fi morală, omul trebuie să ougete așa cum cer regulile moralei. Kant pune deci filosofia pe baze etice, întocmai cum făcuse și Socrates în vechime. Combate naturalismul, acceptat de epoca premergătoare, și pune filosofia pe baze morale. De aici scoate apoi Kant fundamentul filosofiei sale, noțiunea *libertății*. Raționează astfel: Pentruca se pot face acțiuni morale, trebuie să fiu ființă

liberă. Primul postulat al rațiunii practice este deci existența libertății în om. Fără libertate nu este morală, nu este drept, nu este voință, nu este religie, pentruca omul fără libertate e mașină, e automat. De aceea, nu numai morala și religia, ci și dreptul și statul au izvorul în libertate. De aci se nasc toate.

Asta e întorsătura în filosofia de drept. E făcut pendent dreptul dela existența libertății. Libertatea e decretată ca basă a dreptului și se face afirmarea, că omul e om, ființă juridică și morală, numai până e liber, și când e liber!

Deduția dreptului și a moralei Kant o face din voința liberă a omului. Voința liberă își stabilește singură legea acțiunii. Libertatea pozitivă nu e deci alta decât *legiuirea proprie*.

Dacă legea dictată de voința liberă e totodată și regulatorul acțiunii, atunci atât acțiunea, cât și legislația e — *etică*. Acțiunea are să se facă, prin urmare, din datorință, din respect față de lege. Dacă acțiunea e dictată numai de lege, nu și de voință, va să zică, nu legea e regulatorul ei, atunci atât acțiunea, cât și legislația e — *juridică*. Aceasta ar fi, după Kant, deosebirea între drept și morală. Deosebirea e însă numai în formă, nu și în fond. La drept e ținută în vedere consonanța între acțiune și lege, ear la mo-

rală se ține în vedere *motivul* acțiunii. Dreptul are lege exterioară pentru acțiune, morala are lege interioară, pentru motivele acțiunii. Dreptul, așa definează Kant, e complexul condițiilor cari fac posibilă existența libertății unei persoane anumite, în comunitate cu libertatea altei persoane, după o lege generală. Dreptul pretinde aceasta coesistență. Rațiunea practică earăși pretinde existența dreptului, pentruca prin el să fie conservată libertatea. De aceea, dreptul poate constrânge, are facultatea de a constrânge. Imaginea următoarea: Nedreptatea împiedică libertatea. Vine însă dreptul și cu puterea sa constringentă delătură pedeca și pune libertatea în drepturile sale. Puterea constringentă aplicată în contra nedreptății, — asta se numește *drept*. Ori apoi putem defini dreptul astfel: dreptul e îndreptățirea de a constrânge.

Pe calea aceasta a lui Kant merge și *Fichte*. La Fichte libertatea încă e fundamentalul tuturor lucrurilor reale și ea e scopul existenței tuturor lucrurilor. Toate se învârtesc în jurul libertății, și din libertate răsare Eul omului, ca ființă liberă și conștientă.

Dreptul îl deduce și Fichte din existența unei voințe libere. Și deosebirea între Fichte și Kant e aceea, că Fichte separează dreptul de cătră morală. Dreptul își are, după Fichte, principiul seu,

independent de voință și de moralitate. Omul e independent, are libertate absolută, dar numai ca ființă pentru sine. Căci omul aflător în comunitate cu alții nu mai e cu desăvârșire independent.

Pentruca coesistența sa cu alții să fie posibilă, are să fie restrânsă sfera de activitate a fiecărei persoane, a fiecărui membru din comunitate. Cine poate să facă restrângerea aceasta? Libertatea însăși. Legea dreptului îmi spune așa: Respecteamă sfera de libertate a fiecărei persoane cu care trăiești în comunitate, amăsurat noțiunii libertății. Și aceea ce-mi spune mie legea dreptului, o spune și celorlalți. Pentru a putea fi deci împlinită porunca aceasta, se cere o majoritate de ființe cu rațiune, o comunitate de sferi, se cere prin urmare posibilitatea ciocnirii acestor sferi între olaltă, și se cere, ca ciocnirea să nu fie împiedecată prin o altă lege, superioară.

Așa dară, dreptul, după Fichte, e simpla și fireasca urmare a existenței ființelor libere, cari trăiesc în comunitate, în urma puterii și a libertății ființelor acțiuniste. Pentru menținerea dreptului să cere însă o putere, o instituțiune, care poate să constrângă, și aceasta e statul. Căci dreptul nu se poate menține prin credință și prin promisiuni de fidelitate. Dreptul trebuie să fie forțat, prin o putere care poate să-l forțeze.

Prin înființarea de biblioteci populare, prin conferințe, prin publicațiuni, prin ajutorarea școalelor și prin inițierea de reuniuni culturale și economice, ea este chemată a răspândi lumina în straturile cele mari ale poporului. Mai departe ea e chemată a aduna rămășițele trecutului, a studia limba, poezia, datinile poporului, a stăruia pentru păstrarea portului și a obiceiurilor celor bune, rămase din bătrâni, și în genere a încuraja literatura și arta română. Ea e menită să fie învățătoarea noastră, îndemnătoarea noastră spre toate cele bune, încurajatoarea noastră, de aici înainte, poate și mai mult ca până acum.

Precum vedem, problema ei este vastă, lucrarea ce o are a o îndeplini, e uriașă.

La ducerea la îndeplinire a acesteia frumoase, dar grele probleme, ea are lipsă de conlucrarea tuturor, celorce sunt în stare a da mână de ajutor, de sprijinul obștesc. Altfel ea nu va fi în stare niciodată a-și îndeplini chemarea sa sublimă, ci va rămânea o formă fără viață, o plantă fără rod.

Pentruca un pom să poată crește și să poată rodi, trebuie, ca fiecare frunză, fiecare fibră de rădăcină să-și facă datoria, să-i dea hrana de lipsă, altfel el se usucă în scurtă vreme, sau tânjește, fără a putea produce roade mai de seamă. Ramurile, frunzele, rădăcinile „Asociațiunii” noastre sunt despărțimintele, agenturile și toți membrii ei. Facă-și fiecare din ei și din ele datoria, dacă voiesc în adevăr, ca poporul nostru să înainteze!

De altă parte am dori din tot sufletul nostru, ca și împrejurările externe să se schimbe mai spre bine. Am dori, să vedem cât mai curând, luând ființă convingerea corectă, că binele întregului se întemeiază pe binele părților, din care se compune, și că prin urmare „Asociațiunea” noastră, luminând și întărind poporul nostru, contribuie totodată la înțărirea și înălțarea patriei noastre mult iubite.

Cu această dorință, isvorâtă din adâncul inimei mele și care cred, că este dorința noastră a tuturor, declar adunarea generală de deschisă.

Transacția. În Septemvrie, când s'au întrunit ministrii ungari și cei austriaci în Viena, pentru a lega pactul vamal-economic, nu s'a putut ajunge la înțelegere perfectă și pertractările au fost întrerupte. Eri, Marti au sosit apoi ministrii austriaci la Budapesta pentru a con-

tinua pertractările cu colegii lor ungari. Se crede, că de astădată se va ajunge la înțelegere și pactul va fi legat.

Asociațiunea la Bistrița.

— Raport special. —

— 23 Septemvrie n. (Fine).

Banchetul.

La banchet era mai multă veselie, ca la seara de cunoștință. S'a servit o masă îmbelșugată, fără multe toasturi. S'a toastat pentru Impărat, comitet, autorități. Răspunde domnul primar Schreiber în puține cuvinte, constatând cu deosebită bucurie dorul ce se manifestă în poporul nostru pentru o înaintare sigură pe calea culturalei.

Mesenii și mai ales poporul nu s'a mulțumit de data asta numai cu câteva toasturi. A dorit să audă și pe iubii deputați Vaida și St. Pop. Dar hotărârea poliției e hotărâre; peste toasturile oficiale nu s'a trecut. Abia și-a luat îndrăzneală „Badea George” să mai zică și el câteva cuvinte spre a mulțumi spiritele doritoare de toasturi.

După banchet cu toții ne-am dus în mijlocul poporului. Pe o paște frumoasă se începuse o petrecere. Toți am remarcat jocul exact al Călugerilor. Îți era mai mare dragul să privești pe acei făcăi voinici, săltând ușor și în tact. Frumos s'a jucat și „Romana” de Românașii și Româncuțele din Măgheruș. Celor ce au jucat li s'au împărțit cărți. Poliția la început să spăriase de acest atentat, dar s'a convins în urmă, că cărțile distribuite sunt cea mai inocentă hrană sufletească pentru popor.

Seara a avut loc reprezentația teatrală a dlui Z. Barseanu. Tinărul artist precum și tinăra-i soție au excelat și de astădată. Numai cât publicul dela galerie n'a prea înțeles multe.

Sedința II.

Ziua de Duminecă a fost o adevărată înălțare sufletească pentru toți participanții dela adunarea asociației.

Conferența tinărului profes. Dr. N. Bălan despre credință și cultură, a fost urmărită cu un deosebit interes. Subiectul atât de bine ales, tratat cu un aparat științific, vast și profund, a fost cea mai bună ocazie pentru dl Bălan să introducă pe cei prezenți în problema atât de neglijată, dar indispensabilă timpurilor de față: cultura religioasă. Subiectul acesta a surprins cu atât mai mult publicul nostru cărturăresc cu cât conferențiarul l-a știut să-l prezenteze cu originalitatea și grija ce o pretind problemele grele ce ne preocupă în prezent.

Au sosit mai multe telegrame de salutare din diferite părți. Dela I. P. S. S. părintele metropolit I. Meșianu, Episcopul Dr. Radu, Junimea din Cernăuți, „Gazeta Transilvaniei”, dela mai mulți profesori din România.

Urmează apoi referentul comisiunii pentru examinarea raportului general dl Dr. V. Onișor. Dsa într-o expunere clară și interesantă a înălțat atenția ascultătorilor timp de mai bine de 1 oră. Vederile largi și întemeiate sub cari dl Onișor a știut să prezente rezultatele obținute până azi de Asociațiune, sunt dovezi vii despre interesul ce dsa poartă mișcării noastre culturale.

La învătarea viceprezidentului A.

gel și Schelling, iau poziție și în contra teoriei contractului, și nu recunosc contractul ca basă a dreptului și a statului. Ei zic, că dreptul și statul au eșit din necesitatea de a fi.

Stahl earăși, recunoaște ca basă a dreptului și a statului doctrina creștină. Dreptul și statul, zice el, e dela natură, însă natura e dela Dumnezeu, ori e chiar dumnezeirea însăși. De aceea, omul nu produce nimic. Natura și Dumnezeu produce tot, însă prin om.

Fundamentul filosofiei lui Stahl îl formează deci credința creștinească, și de aceea caracterul ei e mai mult teologic. Normele la Stahl sunt poruncile dumnezeiești, voința divină, care adresează poruncile sale individului și totalității. Individul le împlinește în sfera sa de libertate personală, ear totalitatea ca corporațiune organizată în stat. Cine nu se supune, se lapădă de Dumnezeu și calcă ordinea lumii, trebuie deci silit să se supună. De aci vine așadar dreptul, născut ca o necesitate. Prin urmare, dreptul e ordinea omenească, necesară pentru conservarea ordinii lumii. Dreptul e ordinea esteri-oară, și poate fi dictat renitentului. Dreptul e putere, însă putere independentă de voința omului.

Herbart afirmă, că dreptul s'a născut din sentimentul provocat de disprețarea

Barseanu întreaga adunare se ridică în picioare în semn de pietate pentru membrii răposați.

Se fac de oătră comisiunea examinătoare a raport. gen. următoarele propuneri: 1. A se aduce mulțămiri comitetului vechiu al Asociației. 2. Se exprimă mulțămiri donatorilor Muzeului național. 3. Se invită comitetul ca lucrările inițiate ale Asociației să se termine cât mai curând. 4. Comitetul să cante, ca în cadrul mijloacelor de cari dispune Asociației să caute a veni în ajutorul școalelor. 5. Se decide ca afacerea Reuniunii române de cântări din Beiuș, ale cărei statute n'au fost aprobate de guvern, să fie studiată din punct de vedere juridic și să se facă din nou pași pentru recunoașterea ei. Iau cuvânt în această chestie beiușeni: profesorul Fabian și avocatul Dr. Ciordaș, făcând ambii cele mai bune impresii atât prin interesul ce-l vădese pentru lucrările de interes cultural și românesc, cât și prin modul inteligent în care au prezentat durerile fraților din Bihor, treziți la înviere culturală.

Își face apoi raportul său comisiunea financiară prin referentul său Dr. Valeriu Porușiu. Starea financiară e îmbucurătoare, dar departe de a satisface multelor necesități ale noastre. Cam aceeași constatare o face și referentul comisiunii pentru înscrierea membrilor, dl Dr. V. Pahone și dsa accentuează, că Asociația ar trebui să aibă mai mulți membrii decât îi are în prezent și face un călduros apel la toți binevoitorii poporului nostru de a contribui cu obolul la înaintarea lui. Cuvintele au avut un efect uimitor. S'au înscris mai mulți membrii fondatori, pe viață și ordinari, încasându-se frumoasa sumă de 3000 coroane.

Se ridică apoi Dr. N. Vecerdea și Dsa propune în numele comisiunii de candidare, ca și pe cei trei ani viitori să se aleagă tot comitetul de până acum. Iar în locul dlor Diaconovici și Papiu se aleg Dni Oct. Goga și Tăslăuanu.

Locul unde se va ține adunarea generală în anul viitor nu s'a fixat încă, din cauză că nu s'a primit invitări de nicăiri.

Cu acestea adunarea își termină în deplină ordine și frățească înțelegere lucrările sale. Viceprezidentul mulțamește cu această ocazie fraților bistrițeni pentru meritul lor de a fi contribuit în primul rând la reușita acestor sărbări.

La orele 4 p. m. sedința festivă a secțiunilor științifice-literare și conferințe. Au disertat în fața unui public numărös, dar cam impacient din cauză că se apropie timpul pentru concert și mai ales pentru bal — dl Gr. Pleșos despre „Țăranul în literatura noastră poetică”. Ambele conferințe au reușit bine, dar mai ales a dlui Goga, a captivat prin ideile și limba frumoasă românească, așa cum Dsa numai o știe mănui, întreg publicul.

Toate aceste momente festive ale Asociațiunii s'au încheiat printr'un concert urmat de bal.

Sala gemea de lume. Costumul național a fost puțin purtat.

Programul bogat a fost executat cu un succes peste toate așteptările.

Iată punctele programului.

1. Muzica militară. Ouvertură la opera „Wilhelm Tell” de G. Rossini.

2.) a) „Zile frumoase, bine-ai venit”. A. Popovici. Cor mixt. b) „Brumărelul”. Iacob Mureșian. Cor mixt. Solo de sopran: dna Veturia Dr. Pop și solo de bariton: dl Dr. Victor Gașl. Acomp. de orchestra militară.

3. „Concert de violină nr. 7”. C. Beriot. Executat de dl Nic. Brăteanu. Acomp. de pian prin dl C. F. Rohrbeck, maeștru de cor.

4. a) G. Donizetti. Aria din opera „Maria di Rohau”. b) T. Bredicean. 1) „Foaie verde foi de nuc”, 2) „Cântă puil cucului”, 3) „Vino bade o iară acasă”, cântate de dsoara Virginia Gall. Acomp. de orchestra militară.

5. Muzica militară. „Potpourri de cântece românești” de Pr. Oberthor.

6. a) P. Mascagni. Aria Santuzzei din opera „Cavaleria rusticana”. b) G. Dima „Seguidila”, c) G. Dima. „Mândruță de demult”, cântate de dsoara Valeria Papp. Acomp. de orchestra militară.

7. a) G. Donizetti. Aria: „Una furtiva lagrima” din opera „L'elisir d'amore”. b) „Ce te legeni codrule”. Scheletti, solo de tenor dl Const. Pavel. Acomp. de pian dl C. F. Rohrbeck, maeștru de cor.

8.) a) „Două inimi”. G. Dima. Horă. Cor mixt. b) „Peste codri cei verzi”. I. Vidu. Cor mixt, solo de sopran: dna Veturia Dr. Pop.

9. Muzica militară. „Zgarit”. Vals după motive românești de I. F. Wagner. Balul urmat după concert a durat până în zorile zilei.

S'a petrecut bine. Frumosul joc „Șomeșana” s'a repetat de mai multe ori.

Cu inimile pline de frățiască dragoste s'au despărțit oaspeții orașului Bistrița, ducând pe la casele lor cele mai frumoase amintiri despre adunarea Asociațiunii, care a fost atât de înălțătoare și dădătoare de speranță pentru un viitor mai bun al neamului nostru.

Iar subsemnatul aduce mulțămiri tuturor celor ce au contribuit la reușita acestor sărbări zicându-le să trăiască și să grăbească și la viitoarea adunare într'un număr și mai mare!

Correspondent.

Serisori din Brad

Brad, 10/23 Septemvrie. 1907.

Fiule! Îți scriu despre inaugurarea festivă (Inceperea sărbătorească a anului școlar dela gimnaziul nostru, căci știu, că te interesează mai mult decât porumbii.

Inscrierea și exsmelele (de primire și corigență și diferință) s'au săvârșit din 1—3 Septemvrie Marti și în 4 Sept. s'au început prelegerile.

În gimnaziu s'au înscris 168 studenți ord. O creștere de 4 (patru) față de anul premergător. În școala pregătitoare 27 școlari. O creștere de 9 (nouă) față de trecut; dar aci numărul va mai crește până la Vinerea mare.

În fiecare clasă din gimnaziu în termen mediu se vine, cam câte 44. Numărul cel mai potrivit pentru a putea fi toți bine supraveghiați, disciplinați și instruiți.

După ubigațiune (locul nașterii) să vezi, Fiule, din ce părți felurite au alergat la Brad. Sositau dela Rășinari (Mecoa Romanilor gr. or.) dela Săliște (piciorul de raiu al neamului nostru), dela Sibiel, de lângă Sibiu, de pe Câmpul libertății

*) Cântate de corul „Reuniunii române de cântări din Bistrița”.

Schelling e de părerea următoare: Dreptul și statul sunt dela natură. S'au format în istorie în mod cu totul independent de individ. Statul și dreptul formează unitatea libertății și a necesității. Statul și dreptul formează puterea, care face ca omul să fie liber. Statul și dreptul dau prin urmare, libertate și sentiment omului, ca membru al comunității din stat.

Hegel le aduce toate în legătură cu spiritul omului. Toate se nase din spiritul omului, și anume, dreptul, morala, statul, din spiritul obiectiv, ear arta, știința și religia din spiritul subiectiv.

Mai are apoi Hegel și spirit absolut, care e sufletul însuși, născut din natura și devenit liber prin activitatea naturii. Principiul dreptului e deci și la Hegel libertatea. Și tot așa și principiul moral. Numai că la Hegel nu se naște libertatea din voința liberă a individului, ci din voința generală a substanței divine, numită omenime. Această voință generală formează principiul dreptului, al moralei și al statului.

Pecând deci la Kant și la Fichte dreptul, statul și morala, isvoresc din voința omului, la Hegel (și de părerea lui e și Schelling) omul nu are voință proprie, ci e numai instrument pentru esecutarea voinței divine. Voința omului e deci numai părțicioasă din voința eternă divină din care se naște dreptul. De aceea, He-

certei. Cearta nu e pe placul nimenui. Și totuși există ceartă.

Când se ciocnesc două voințe, cari se împedecă reciproc în urmărirea scopurilor, se naște ceartă, și cu cearta deodată se naște și disprețarea. Ear din disprețarea acestei se naște dreptul. Herbart zice așa: dreptul e consentimentul mai multor voințe, luat ca regulă pentru împedecarea certelor. Regula au stabilit-o cei ce s'au certat. Prin urmare, oamenii. S'a născut deci dreptul din înțelegere. De aceea, dreptul e schimbăcios, fiindcă se schimbă după dispoziția celor ce se ceartă. Dreptul, prin urmare, nu s'a născut înaintea voinței, pentru că tocmai voința i-a dat naștere. Scurt, la Herbart dreptul se bazează pe contract, căci Herbart, acceptează teoria contractului.

Vedem deci din cele înșirate, că filosofii mai noi, dela Kant încoace, de și nu sunt uniți în păreri cu privire la concepția dreptului, de naturalismul din epoca premergătoare lui Kant s'au lăpădat toți și abandonându-l s'au pus toți pe terenul moralei în scrutările lor filosofice, și noțiunea dreptului o derivă toți dela voința liberă. Însă tocmai cu privire la voința liberă e divergența de păreri între ei, căci unul o caută în voința personală, altul în voința generală, al treilea în voința divină și de aci deriva basa și principiul de drept. Și dacă filosofi mari

ca cei numiți, nu sunt încă destul de luminați, pentruca să ne dea o iconă fidelă despre nașterea și ființa dreptului, cu atât mai cu greu ar putea-o face această careva dintre noi, oamenii mai de rând!

Dar nu în scopul acesta am schitat pe scurt fazele prin cari a trecut filosofia de drept în cursul veacurilor multe trecute, ci de o parte pentru a cunoaște esența ideilor celor mai de frunte cultivatori din trecut ai acestui ram de știință, iar de altă parte, pentru a se convinge chiar și din expunerea vederilor acestor mari cugetări, că în ultima analiză dreptul e, cam am spus, dela Dumnezeu. Aceasta e singura teorie corectă, pe care se poate rezima filosofia de drept, pentru că e o teorie vecinic adevărată și vecinic esistență, care nu poate fi combătută nică răsturnată. Și fiindcă dela Dumnezeu e dreptul, dumnezeirea s'a îngrijit de propagatorii dreptului, spunându-ne prin roștul sfinte scripturi, că:

„Fericiți sunt cei făcători de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema”, ear făcători de pace sunt cei drepti, cei ce împart dreptul și dreptatea!

din (Blaj) din Zlatna, Ampoiu, Abrud, Bucuman, Secluga, apoi din Seitin, etl. Csanád, Fénlac, Al Timiş, Hodoş lângă Lugoş, Halos etl. Pest-Pilis etc.

Şi câtă viaţă e în ei. Câtă dragoste de a se lumina în dulcea lor limbă maternă! E speranţă că vor fi mulţi studenţi buni!

Ce am avea în Brad, Fiule, de-ar fi gimnaziul superior complet!

Ar inunda din toate părţile în Zaránd, în „ţara Românilor de model“, cum ne-a poreclit fer. Iosif Vulcan.

Singura mângâiere e, că Dumnezeu zi de zi va lumina pe fraţii din apropiere şi din depărtare. Duhul de jertfă va creşte. Şi dacă fiecare Român maiorean va jertfi numai 1 K (una coroană) pentru completarea gimnaziului nostru la 8 clase, — atunci ne-am făcut vrednici de suflarea vremii în care trăim, — atunci se va putea întregi modestul Sion, atunci idealul Marelui Andrei şi al înţelepţilor săi contemporani — trup se va face.

Inaugurarea s'a făcut Sâmbătă la 8 Septemvrie, ziua Naşterii Născătoarei de D-zeu.

Şcolarii în frunte cu profesorii şi învăţătorii s'au dus 2 cu 2 la biserică. La serviciul dumnezeesc a cântat corul. Directorul a spus apostolul. Preotul slujitor a făcut *Chemarea Duhului sfânt*, la fine a cetit o rugăciune frumoasă sub decursul căreia toţi au înghinunţiat şi astfel a căzut asupra-ne darul înţelepciunii Duhului sfânt să lumineze minţile şi să deschidă inimile noastre pentru tot ce-i frumos, bun şi plăcut.

Dela biserică am mers tot în ordinea de mai nainte la sala de gimnastică, unde preoţii (St. Alb şi P. Rimbaş) au făcut sfinţirea apei şi au stropit cu ea institutul, profesorii, şcolarii şi publicul.

După terminarea serviciului dumnezeesc directorul gimnazial a rostit vorbirea de inaugurare a anului şcolar 1907/8. A desfăşurat teza „Nu-i viaţă mai plăcută, ca viaţa de student“, arătând de ce e viaţa de student cea mai plăcută şi cum trebuie să se poarte studentul, ca viaţa lui să fie într-adevăr plăcută şi izvorul fericirii pentru tot timpul cât trăieşte.

Îţi voi scrie, Fiule, de altădată pe scurt argumentele (dovezile) vorbirii ascultate cu luare aminte şi dacă se va publica cândva, undeva, şi-o voi câştiga, să o ceteghi. Poate vei trage şi tu din ea învăţături frumoase, folositoare.

După cuvântul directorului prin care a declarat începutul anului şcolar curent, preotul-învăţător M. Stoia a cetit „Regulele disciplinare“ cu voce scrutătoare şi la înţeles, accentuând, cum trebuie să se poarte studenţii în şi afară de şcoală.

La fine prof. Tr. Suciu într-o disertaţie (vorbire scrisă) bine accentuată şi cu căldură cetită a arătat raportul, ce trebuie să fie între şcolari, profesori, părinţi şi gazde. Numai conlucrend toţi aceşti factori mână în mână întracelaşi direcţiune, se poate înainta educaţia, apropiarea perfecţiei. Se va publica în anuarul anului şcolar curent şi o vei putea ceti. — Merită.

După aceste directorul pune de nou la inima studenţilor să fie model în toate cele bune şi frumoase, de oarece ochii prietenilor şi duşmanilor sunt atinşi asupra institutului nostru, mulţameşte publicului şi încheie sărbarea.

Încă ceva! Mult ne-am însufleţit, văzând la această sărbare şcolară numărul public ales din Brad, popor şi mulţi părinţi de ai şcolarilor.

Sperăm, că va sosi timpul, când sărbările şcolare vor fi clipe de înălţare sufletească pentru întreg neamul iubitor de viaţă, lumină, putere.

Adu, o Doamne, ziua aceasta mult dorită şi fă-ne vrednici de ea!

Tu, Fiule, fi silitor! Munceşte şi vei fi fericit! Vale! Tata.

NOUŢĂŢI.

† Ioan Papiu. Venerabilul protopresbiter al tractului Sibiu, Ioan Papiu, membru în direc. „Albinei“, fost membru al comitetului central al „Asociaţiunii“ etc. etc. a decedat luni sara la orele 7, în Deva, unde se afla de o săptămână, pentru aşi cerceta fiica şi nepoţii, în etate de 74 ani. Din acest trist incident atât pe casa „Albinei“, cât şi pe palatul muzeului „Asociaţiunii“ a fost arborat steag negru. Trista ştire a fost primită cu adâncă întristare în Sibiu şi credem, că pretutindenea unde a fost cunoscut venerabilul decedat. Inmormântarea i-se va face astăzi, Mercuri la orele 3 în Deva. Credincioşii din văduvitul tract au fost avertaţi despre acest fapt trist prin un cercular, în care se dispune, că în Dumineca proxima la sfânta liturgie să se cetească ecotenia dela morţi, în toate bisericile, pentru odihna sufletului blând al răposatului în Domnul. Odihnească în pace acolo, unde toţi dreptii se odihnesc!

Monumentul reginei. Duminecă s'a făcut în Seghedin desvălirea monumentului ridicat acolo mult regretatei împărătese şi regine *Elisaveta*. Majestatea Sa Monarhul a fost reprezentat prin Arhiducele Iosif. Dintre miniştri au fost de faţă la desvălire domni Apponyi, Günther, Iosipovich şi Zichy Aladă.

Gimnaziul din Caransebeş. La gimnaziul nou înfiinţat din Caransebeş, prelegerile s'au început. Sunt 151 elevi înscrişi pe clasa primă, dintre cari 100 sunt azezaţi în internatul comunităţii de avere fiind fii de grăniţeri. Sunt împărţiţi în trei clase paralele. Limba română li se propune în 6 ore pe săptămână, prin profesorul Dr. *Elie Minea*.

Cas de moarte. *Frideric*, Marele duce din Baden, a decedat Sâmbătă dimineaţa la orele 9 în etate de 81 ani. A fost cel mai bătrân domnitor în Europa. S'a bolnavit înainte o câteva săptămâni şi pe când se credea, că a trecut primejdia, a intrat o complicaţie şi i-a tăiat firul vieţii. Urmasul său în domnie e Marele duce *Frideric Wilhelm*.

Pentru votul universal. Socialcreştinii dela noi au ţinut Duminecă vre-o 40 de întruniri publice, în scopul reclamarii votului universal, egal, secret, cu votare pe comune. Au cerut votul universal şi pentru alegerile comunale şi cele dela comitat.

O propunere bună. Dintr'un răspuns mai lung ce ni-l trimite parohul din Ruda, dl *Iuliu Holder*, estragem următoarele părţi: Ideea părintelui *G. Bain*, cu privire la înmulţirea venitelor parohiale, expusă în numărul 95 şi 96 al ziarului „Telegraful Român“, anume, ca să se procure pentru fiecare biserică o casetă, care să se azeze la loc potrivit în biserică, iar cheia să se păstreze la institutul de bani din apropiere, e bună şi sănătoasă. Numai că e de dorit, că nici discul să nu fie abandonat, ci să se poarte regulat, iar preotul să premerge cu exemplu bun şi se pună şi în disc şi în casetă.

Manevrele armatei române, cari erau să se ţină în judeţul Tulcea, se vor ţine în judeţul Constanţa, după ce prin judeţul Tulcea bătut în mod epidemic febra tifoidă.

Dl C. I. Nottara, marele artist dramatic din România, a fost ales societar al teatrului naţional din Bucureşti, cu condiţia, că dacă salariul îi va fi mai mic decât acum, diferenţa să i-se plătească din veniturile teatrului.

Băile dela Govora (România) au dat în anul acesta un venit de 150 mii de lei. Pentru anul viitor sunt luate în vedere mai multe îmbunătăţiri.

La penzie. Dl *George Danielopol*, profesor la facultatea juridică din Bucureşti, a fost trecut la penzie cu ziua de 1 Octomvrie v. pentru atingerea limitei de vârstă. Se va organiza un mare banchet în onoarea sa şi se va bate şi o medalie comemorativă.

Sărbările din Sălişte. Despre decurgerea sărbărilor din 28 şi 29 Septemvrie nou, aranjate în frunţa comună *Sălişte*, am primit un raport mai lung, pe care din lipsă de loc îl vom publica în numărul viitor.

Bucătărie comună e vorba să se înfiinţeze şi în Sibiu. Circulează mai multe liste de subscriere, pentru a se şti cam câte familii doresc să facă parte din această asociaţie bună şi imperios reclamată de marea scumpete care domneşte în toate.

Câtă avere are Rothschild? În scopul repartitării dării, *Rothschild* dela Viena a fasonat, că are să e de 11 miliarde şi 117 milioane de coroane. Colosala avere îi aduce la un interes, socotite cu patru la sută: 444.280.000 coroane! Oare ce face cu ele?...

Vărsatul, care se ivise în Viena şi provocase mari îngrijiri s'a ivit şi în Varşovia, unde a secerat până acum multe vieţi, ales în suburbiile cari nu se bucură de prea mare curăţenie. În Viena boala e în apunere.

AVIZ.

Domnii membrii români ai adunării municipale sunt rugaţi a lua parte la consfătuirea ce se va ţine în vederea adunării generale extraordinare din 7 Octomvrie n.

a. c. în aceeaşi zi la orele 8 dimineata în localul casei române din Sibiu.

Sibiu, în 30 Septemvrie 1907.

Dr. Borcia

Dr. Liviu Lemény

În bilent „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“.

Aniversarea împlinirii de 40 de ani dela înfiinţarea „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ s'a sărbătorit în zilele de 28 şi 29 Sept. c. în modul cel mai demn de această harnică reuniune, care e prima şi cea mai rodnică dintre toate reuniunile noastre de meseriaşi. Intemeiată la anul 1867 de asesorul consistorial şi publicistul de pie memorie *Nicolae Cristea*, condusă de acesta timp de 30 ani, iar de 10 ani ajunsă sub conducerea asesorului consistorial *Victor Tordăşianu*, care sacrifică timp şi muncă încordată pentru ridicarea ei, a ajuns ca azi să fie un factor însemnat în viaţa noastră culturală. Câtă vreme l-a înfiinţarea acestei reuniuni abia s'au aflat 2 măestri între membri ei, azi numărul lor e de multe zeci, între cari unii rivalizează prin pregătirea, harnicia şi priceperea lor cu cei mai buni măestri de naţionalitate străină.

E îmbucurător acest fapt, când ne putem mândri şi noi cu o clasă mijlocie care ne dă cele mai bune nădejdi pentru viitor. Aceasta ne-a arătat-o şi cu prilejul sărbărilor aranjate din incidentul iubileului de 40 de ani, care ce-i drept s'a mărginit exclusiv la producţiuni de natură literară-muzicală. O expoziţie industrială ar fi avut de sigur o importanţă deosebită şi ar fi ridicat mult nimbul reuniunii, ar fi arătat progresul la care a ajuns până acum meseria la poporul nostru. Având însă conducătorii ei în vedere spelele împreunate de obicei cu o asemenea expoziţie şi timpul scurt de pregătire, au ţinut de bine ca de astădată să sărbeze iubileul prin producţiuni teatrale-muzicale.

Programul bogat al sărbărilor s'a început Sâmbătă seara la orele 8 prin predarea piesei „*Malitiosul* (Sburdălnicul)“, farsă în 5 acte de Kotzebue, tradusă de I. St. Şuluţu, prelucrată din nou de un binevoitor al meseriaşilor români (dl *T. V. Păcşian*, redactorul ziarului nostru). Piesa s'a predat în teatrul oraşenesc, care a fost ticsit de public. Alegerea piesei a fost foarte nimerită, e una dintre cele mai bune piese de Kotzebue, plină de haz şi cu o acţiune destul de vie. Predarea încă a satisfăcut pe deplin publicul, stărnind în continuu haz şi aplauze la adresa dibacilor diletanţi. Rolul principal în piesă l-a avut Iancu (dl *Axente*), nepotul proprietarului Somnulescu (dl *L. Boldor*) şi al soţiei sale Anica (doamna *M. Banda*). Acesta ca să scape de uneltirile violente ale mătuşii sale Anica, care voia să-l căsătorească cu fiica ei Dora (doamna *Roman*) şi astfel se pună mâna pe frumoasa lui moştenire, pune la cale o mulţime de nesdrăvenii, până la urmă îi succede să pună mâna pe testamentul tată-său şi să i-a în căsătorie pe fiica maiorului Somnulescu, fratele proprietarului (dl *Balomiri*) pe Mărioara (doamna *Imbăruş*), o fată modestă şi săracă, care era tratată foarte rău în casa proprietarului Somnulescu. Un rol deosebit pentru desfăşurarea acţiunii comice a avut şi cocorul Costică (dl *Bidu*), un amoret al emancipatei dre Dora. Roluri mai mici au avut madam Sofia, eco-noma casei (doamna *Cismaş*), păzitorul de noapte (dl *Şoima*) şi Stan, servitorul lui Costică (dl *Bozo*). Rolurile au fost bine studiate şi între toţi s'a distins dl *Axente* prin jocul său natural, dansul a fost şi regisorul piesei. Doamna *Banda* şi drele *E. Roman* şi *M. Imbăruş* de asemenea au plăcut mult prin executare precisă şi dicţiune clară. Suntem informaţi, că piesa se va mai da odată, pentru că să o vadă şi cei ce de astădată n'au mai căpătat loc.

Duminecă în 29 Septemvrie la serviciul divin a participat în corpore întregă Reuniunea în frunte cu prezidentul ei, precum şi reprezentanţii diferitelor reuniuni de meseriaşi români din întreaga ţară şi anume:

Reuniunea din Lugoş a fost reprezentată prin 4 reprezentanţi în frunte cu viceprezid. Vasile Dobrin, cojocar, învăţ. Onae, not. şi 2 măestri; din Sebeşul-săs. prin 8 reprezentanţi în frunte cu prezid. G. Tătar; din Poiana prin notarul *Nicolae Ban* şi prin măestrul pantofar *Aron Opresan*; din Sălişte prin 3 delegaţi; din Blaj prin 4 delegaţi în frunte cu viceprezidentul *Trifan* şi cu secretarul *Gruia*. Asociaţiunea pentru ajutorarea ucenicilor şi a calfelor din Braşov prin secretarul *Frates* şi mecanicul *Prepuc*; secţia industrială a Reuniunii economice din Orăştie prin 11 reprezentanţi în frunte cu prezidentul *Baicu*.

Serviciul divin a fost oficiat prin protosincelul Dr. *E. R. Roşca*, asesorul *M. Voilean*, preotul *Dim. Cuntan* şi diaconul Dr. *Crăciunescu*. Răspunsurile liturgice au fost cântate cu multă precizie de corul „Reuniunii meseriaşilor“ sub conducerea dirigentului *Candid Popa*. După săvârşirea serviciului divin s'au prezentat toţi membrii Reuniunii la înaltpreasfinţia Sa Domnul arhiepiscop şi metropolit *Ioan Meşian*, patronul Reuniunii. Prezentul *V. Tordăşianu* într'un discurs avântat mulţameşte I. P. S. Sale pentru sprijinul binevoitor ce-l dă Reuniunii, dorindu-i încă mulţi ani fericiri spre binele şi prosperarea bisericii, care e scutul şi pavăza noastră a tuturor.

Excelenţa Sa mulţameşte în cuvinte alese pentru omagiile aduse, mărturiseşte că emându de progresele frumoase ce le face Reuniunea sub patronatul Său. Le doreşte un viitor frumos, accentuând că prin întărirea şi prosperarea meseriaşilor prosperază şi se întăreşte poporul nostru cu deosebire la oraşe. Dzeu să le dea putere lor şi conducătorului lor ca să se poată bucura de rodul ostenelelor aduse pentru opul însemnat, la care s'au angajat, care este ridicarea clasei noastre mijlocii. Cuvintele aceste au fost urmate de strigăte de „Să trăiască“ la adresa Excelenţei Sale.

Dela Reşedinţa metropolitană se duce întreg convoiul la mormintele fericitorilor în Domnul, binefăcători ai Reuniunii, *Demetriu Andronic*, marele mecenat al meseriaşilor şi *Nicolae Cristea*, intemeietorul Reuniunii.

Prin depunere de coroane din flori naturale şi prin cuvinte alese rostite din partea prezidentului se aduce primos de recunoştinţă acestor doi bărbaţi de pie memorie, a căror nume formează epocă în viaţa meseriaşilor români. În veoi pomemoria lor“ cântat de corul meseriaşilor a încheiat această ceremonie duicoasă.

Amintesc, că din acest incident dl *Tordăşianu* a mai pus temelie unui fond, din care să se ridice monumente la mormintele acelor bărbaţi cari şi-au câştigat merite pentru meseriaşii români.

A urmat matineul, la orele 11, şi banchetul, la ora unu, despre cari se va da raport în numărul viitor.

Coroană acestor serbări i-a pus reuşita splendidă a concertului de Duminecă seara. Sala dela „Gesellschaftshaus“ a fost plină de publicul doritor de a asculta corul puternic şi disciplinat al Reuniunii meseriaşilor sub conducerea harnicului dirigent *Candid Popa*. Programul compus din 10 puncte, tot cântări populare, armonizate de artiştii nostri, *Dima*, *Vidu*, *Popovici*, *Mateiu*, a fost executat spre mulţamirea publicului ascultător. În „Dureria Românului“ de I. Crişan, a stors admiraţiunea vocea dulce de mezzosopran a domnişoarei *E. Roman*. Dnul *Stanciu* a captivat şi de astădată auditoriul prin tenorul puternic şi melodios al dsale şi prin păşirea atât de sigură a unui cântăreţ rafinat. A cântat cu multă duioşie în „Doină doiniţă“ de Vorobchevich, dar cu deosebire cântecul „Dorinţa“ a fost răsplătit cu furtunoase aplauze. Rechemat a cântat fermecătorul cântec popular „Mi-a trimis măiuşa dor“. Acompaniamentul la pian a fost executat cu pricepere de profesorul de cant *A. Bena*. Mai multe cântece ca „Hai în horă“, „Tiganca“, „Răsunetul Ardealului“ au trebuit — la dorinţa publicului — să se biseze. Zelosul dirigent a fost răsplătit din partea coristelor cu un coş cu flori, iar cântăreţii cu aplauze nesfârşite din partea publicului.

În decursul concertului pălăria „Dzeu vede“ a colectat şi de astădată pe seama reuniunii suma frumoasă de 46 cor. După concert membrii Reuniunii şi toţi sprijinitorii ei au luat parte şi la jocul vesel care a încheiat în mod plăcut frumoasele sărbări ale vrednicilor nostri meseriaşi spre lauda lor şi spre mulţamirea participătorilor. (db.)

La suferinţe de plumâni

să se ia neamănat în toate casurile Emulsiunea lui Scott. „SCOTT“ nu vindecă numai părţile bolnave, ci aduce întregului organism sănătate nouă şi putere de viaţă. „SCOTT“ este un mijloc specific şi sigur contra tuturor

suferinţelor de plumâni

şi fiindcă e sigur, e şi cel mai ieftin. Marea lor putere vindecătoare şi nutritoare se bazează pe aceea, că la compunerea lor se foloseşte numai materialul cel mai fin, cel mai curat şi cel mai cu efect, pe care îl oferă piaţa şi pe aceea, că aceleaşi prin unica în felul său şi neîntrecută experienţă alui Scott de compunere sunt făcute nu numai gustoase ci şi absolut uşor de mistuit.

Preţul unei sticle originale C. 2-50 De cumpărat în toate farmaciile.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semn de garanţie al experientelor lui SCOTT.

Concurs

[282] 1—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan cu drept de succesiune sistematizat la anul 1892 și aprobat cu rezoluțiunea Ven. Consistor arhidiecezan dtto 25 Iunie 1891, Nr. 3796 Bis. în parohia de cl. IL. Mohu, devenit vacant prin moartea fostului capelan Ioan Slăvescu, la cererea parohului veteran Ioan Slăvescu, aprobată cu rezoluțiunea consistorială dtto 26 Iunie a. c. Nr. 7121 Bis. se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiei fasonate în tabela B, pentru întregirea venitelor dela stat și cele specificate în concluzul comitetului parohial dtto 27 Septemvrie a. c. Nr. XVII.

Doritorii de a reflecta la acest post, vor avea a-și așterne cererile concursuale instruite în sensul normelor din vigoare în termenul deschis la oficiul protopresbiterial gr. or. al Sibiuului, iar pentru a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, au a se prezenta în comună în vre-o Duminică ori sârbătoare la sfânta liturgie.

Mohu, din ședința comitetului parohial, ținută la 27 Septemvrie 1907, în conțelegere cu oficiul protopresbiterial.

Victor Caraban
prezident.

Ioan Simion
notar.

Nr. 812.

Văzut:

In absența protopresbiterului:
Mateiu Voilean
asesor consistorial.

Nr. 442—1907

[283] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățăto-rești vacante din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Geoagiului se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Almașul-mic, cu salariu 600 coroane, 200 coroane din repartitie și 400 coroane din ajutorul ce se va cere dela stat, cuartir și lemne de foc în natură.

2. Porcurea cu salariu 600 coroane, 200 coroane din repartitie și 400 cor. din ajutorul dela stat, cuartir și lemne de foc în natură.

Reflectanții își vor așterne cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare subscrisului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar pentru a se face cunoscuți poporului, au a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în comună spre a-și arăta desteritatea în cântat și tipic.

Orăștie, 15 Septemvrie 1907.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Geoagiului în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Vasile Domșa
protopresbiter adm.

Nr. 561—1907

[280] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului al doilea de învățător nou înființat dela școala poporală confesională gr. or. română din Arpașul-superior, protopresbiteratul Avrighului, se escrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salariul anual de 600 coroane, cerând dela stat, precum cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiterial gr. or. al Avrighului (posta Avrigh, Felek. Szebenvármegye) până la termenul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare la sfânta biserică spre a face cunoștință cu poporul și referințele locale.

Avrigh, 2 Septemvrie 1907.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Avrighului, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Ioan Cădea
protopresbiter.

Nr. 504—1907

[278] 2—3

Concurs

Pe baza înaltei ordinațiuni consist. din 17 Iulie a. c. Nr. 7987 Bis., pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericăscă de clasa I Deda se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român. Emolumentele sunt cele fasonate în coala B, despre întregirea venitelor preoțești dela stat.

Petenții vor așterne suplicile concursuale instruite conform normelor în vigoare, subscrisului oficiu în termenul deschis, și sub durată concursului, cu previa încunoștințare a subscrisului, se pot prezenta în comună la serviciul divin, pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Oficiul protopresbiterial gr. or. Reghin. M. Cuesd, 29 August 1907.

In conțelegere cu comitetul parohial:
Galaction Săgău
protopresbiter.

Ad. Nr. 371—1907

[277] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa a III-a Crăciunești, se escrie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt statorite de mai nainte și se află cuprinse în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Petenții au să aștearnă rugărilor instruite în înțelesul normelor din vigoare, la oficiul protopresbiterial concernent și până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Oficiul protopresbiterial român gr. or. al tractului Zarand, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Brad, la 28 August 1907.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 1002—1907

[281] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din comuna Someșul-cald prin aceasta se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 200 cor. din repartitie dela popor și 400 cor., ce se vor primi ca întregire dela stat; cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

Doritorii de a reflecta la acest post au ași înainta suplicile de concurs subsemnatului oficiu în termenul sus indicat, fiind instruite conform normelor în vigoare.

Oficiul protopresbiterial român gr. or. Cluj, 12 Septemvrie 1907.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Pălării

păroase pentru preoți români
à cor. 8.— și extrafine à cor.
9-60, model nou, după dorință,
ușoare, în cea mai fină și mai
frumoasă calitate, recomandă
cu prețurile cunoscute de eține

Carol Niedermaier

pălărier

33 strada Cisnădiei 33

„La pălăria roșie”.

La comande din afară, impa-
chetarea, cutia și spesele po-
stale sunt gratuite. Măsura se
ia într-o pălărie potrivită cu
centimentru din panglică ne-
elastica. [210] 18—23

Anunț!

Abecedarul de Dr. I. Stroia, Dumitru Lăpădat și I. Crișan, care e compus după cele mai practice abecedare existente și Cartea de cetire pentru anul al doilea de școală se pot procura dela Librăria arhidiecezană și dela autori în Săliște. Prețul Abecedarului e 40 fil., a Cărții de cetire 50 fil. cu rabatul obicinuit.

(271) 4—6

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitoare în pedagogie . . . C 3.—
Trepte formale ale învățământului
(Ediția a doua) . . . „ 1-60
Povești pentru anul prim și olar (lec-
țiuni după treptele formale) Ed II „ 2.—
Carte de cetire a II a . . . —50
Noul Abecdar . . . —40
Călăuza noului Abecdar . . . —20
Dr. Daniil P. Barcianu. Vieța și ac-
tivitatea lui . . . —50

Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret!

vindecă și inviorează

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se
aparat vindecă bóleda împrejurărei, că acest
vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tăuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poștei de mâncare, răceală la mâni și picioare, reum, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și oricine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde orice încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oicis oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 8.—

Prețul aparatului mic e cor. 6.—

folosibil la morhuri cari nu sunt mai vechi
de 15 ani.folosibil la copii și femei de constituție
foarte slabă. [11] 8

„ Expediție din centru și locui de vânzare pentru țără și străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/27, strada Vadász 34 colțul.

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui Anton Dreher A. G.

în Köbánya (Streinbruch)

se recomandă cu inzistență P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depositul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

[76] 34—

Sibiu — Nagyszeben.

AVIZ!

Subsemnatul, cumpărând prima fabrică
transilvană de

casse de fier și oțel

priv. ces. și reg. a dlui G. Oszy, îmi iau voe a aduce la cunoștința Prea Onoratului Public, că în fabrica mea se execută tot felul de casse, și după toate mărimile din cel mai bun material posibil. Cassele de fier și oțel panterate se execută după cele mai nouă sisteme engleze și americane sigure contra focului și spargerei pentru care dau deplină garanție.

Atrag atențiunea Onoratului Public interesat a nu confunda fabricatele mele cu alte fabricate, făcute din material slab, și prin urmare fără valoare.

Rugând pe Prea Onoratul Public pentru binevoitorul sprijin

semnez cu distinsă stimă:

E. Purece,

fabricant de casse.

Sibiu—Nagyszeben, Rosenanger Nr. 9.

[151] 2—6

Cataloge de prețuri la cerere gratis și franco.

